

PREIĻU NOVADA AINAVU IZVĒRTĒJUMS (Kopsavilkums)

IZSTRĀDĀTS PREIĻU NOVADA
TERITORIJAS PLĀNOJUMA IETVAROS

2025

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads.....	3
Preiļu novada Augstvērtīgās ainavas	4
1. Latgales ezeraines Rušonas apkārtnes ainava	8
2. Dubnas ielejas ainava.....	12
3. Pelēču – Ārdavas pauguru ainava	15
4. Kaučera, Salmeja, Stūponu ezeru ainava	17
5. Stabulnieku agrārā ainava	19

IEVADS

Preiļu novada ainavu izvērtējums ir izstrādāts saskaņā ar Eiropas Ainavu konvencijas vadlīnijām un Latvijas teritorijas plānošanas dokumentiem, lai veicinātu dabas, kultūrvēsturisko vērtību un ainavu ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Šī izvērtējuma ietvaros ir noteiktas vairākas augstvērtīgas ainavas un teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN5 un TIN4), kas tiks iekļautas Preiļu novada teritorijas plānojuma saistošajā daļā.

Dokumentā detalizēti aprakstītas četras ainavas ar nozīmīgām kultūrvēsturiskām un dabas vērtībām: Latgales ezeraines Rušona apkārtnē, Dubnas ieleja, Pelēču–Ārdavas pauguru un Stabulnieku agrārā ainava. Katrai teritorijai ir definēti kvalitātes mērķi, kas ietver dabas vērtību saglabāšanu, skatu līniju aizsardzību un kultūrvēsturisko objektu izcelšanu. Plānošanas ietvaros rekomendēts uzturēt raksturīgo lauku ainavu, izvairīties no infrastruktūras izplešanās un saglabāt ekoloģiskos koridorus un nepieļaut liela mēroga objektu būvniecību, t.sk. vēja elektrostaciju būvniecību.

Papildus tam, rekomendācijas nosaka aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas stratēģijas, lai sabalansētu dabas, kultūrvēsturiskos un rekreācijas aspektus. Šāds plānojums paredz saglabāt ainavas struktūru un vērtības, vienlaikus nodrošinot to atbilstību mūsdienu prasībām un novada identitātes stiprināšanu.

1.attēlā redzamās vērtību grupas ir būtiskas ainaviski vērtīgo teritoriju izvērtēšanā un noteikšanā:

1. **Dabas vērtības un bioloģiskā daudzveidība:** Teritorijas ar augstu dabas daudzveidību un ekoloģisko vērtību, kas nodrošina dzīves vidi dažādām sugām un uztur ekoloģisko līdzsvaru.
2. **Kultūrvēsturiskās vērtības:** Objekti un teritorijas ar vēsturisku un kultūras nozīmi, kas saglabā vietējo identitāti un liecina par reģiona vēsturi.
3. **Zaļās infrastruktūras elementi:** Dabas un zaļās joslas, kas uzlabo dzīves kvalitāti un pilsētvides funkcionalitāti.
4. **Vizuāli estētiskās vērtības:** Ainavas estētiskā pievilcība un skatu līnijas, kas veido harmonisku un pievilcīgu vizuālo iespaidu.

Šo grupu mijiedarbība veido sabalansētu un ilgtspējīgu ainavu plānošanas pieeju.

Preiļu novads ir ainaviski bagāts ar unikālām dabas un kultūrvēsturiskām vērtībām, tostarp Latgales ezeraines ainava ir iekļauta Latvijas kultūras kanonā kā nozīmīga identitātes daļa un Aglonas bazilika iekļauta Latvijas ainavu dārgumu sarakstā.

Attēls 1. Vērtību grupas

PREIĻU NOVADA AUGSTVĒRTĪGĀS AINAVAS

Preiļu novada ainavu izvērtējumā ir noteiktas augstvērtīgās ainavas. Tās tiks iekļautas Preiļu novada teritorijas plānojuma saistošā daļā un grafiski attēlotas kā **Ainaviski vērtīgās teritorijas (TIN5)**.

Augstvērtīgās ainavas ir šādas:

- **Latgales ezeraines Rušona apkārtnes ainava,**
- **Dubnas ielejas ainava,**
- **Pelēču–Ārdavas pauguru ainava,**
- **Kaučera, Salmeja, Stūponu ezeru ainava,**
- **Stabulnieku agrārā ainava.**

Ainavu plānā izdalītas arī Teritorijas ar īpašiem noteikumiem – Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskās teritorijas (TIN4) (skatīt 1.tabulu). TIN4 teritorijām ir sakrālā un arhitektoniskā vērtība, kas Preiļu novadam piešķir savu unikālu vietas identitāti.

TIN5 teritorijās lielākoties ir integrēti TIN4 objekti, kas savstarpēji veido harmonisku un papildinošu ainavu, un līdz ar to pastiprina viens otra vērtību.

Tabula 1. TIN4 teritorijas

Nr.	Nosaukums	Atrašanās vieta	Kadastra numurs
1.	Preiļu Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas Romas katoļu baznīca	Preiļi	76010031204 daļa
2.	Igora Pliča senlietu kolekcija un fotogrāfijas muzejs	Raiņa bulvāris 9, Preiļi	76010040207
3.	Aglonas katoļu ģimnāzija	Aglonas pagasts	76420040010 daļa
4.	Aglonas katoļu ģimnāzijas vecā ēka	Aglonas pagasts	76420040010 daļa
5.	Aloiza Broka dzīvojamā māja	Aglonas pagasts	76420040350
6.	Aglonas internātvidusskola	Aglonas pagasts	76420010268 daļa
7.	Kameņecas muižas apbūve, parks	Aglonas pagasts	76420010044; 76420010014
8.	Starodvorjes vecticībnieku lūgšanu nams	Aglonas pagasts	76420050263
9.	Aizkalnes krogs	Aizkalnes pagasts	76440030020
10.	Jasmuižas (Aizkalnes) Svētā Krusta pagodināšanas Romas katoļu baznīca	Aizkalnes pagasts	76440030018 daļa
11.	Aizkalnes pareizticīgo baznīca	Aizkalnes pagasts	76440030247
12.	Vidsmuižas Romas katoļu baznīca	Galēnu pagasts	76480020013 daļa
13.	Galēnu muižas komplekss, parks	Galēnu pagasts	76480020147; 76480020034; 76480020149; 76480020150; 76480020377; 76480020570 daļa

Nr.	Nosaukums	Atrašanās vieta	Kadastra numurs
14.	Makarovkas vecticībnieku lūgšanas nams	Galēnu pagasts	76480040270
15.	Nīdermuižas Kunga Jēzus Apskaidrošanas Romas katoļu baznīca	Pelēču pagasts	76560020335 daļa
16.	Jezufinovas muižas ēka	Pelēču pagasts	76560050218
17.	Pieniņu Jēzus Sirds katoļu baznīca	Riebiņu pagasts	76620010018 daļa
18.	Riebiņu Sv. Pētera un Pāvila Romas katoļu baznīca	Riebiņu pagasts	76620050535 daļa
19.	Riebiņu muižas komplekss, parks	Riebiņu pagasts	76620050128; 76620050848
20.	Sv.Nikolaja Riebiņu pareizticīgo baznīca	Riebiņu pagasts	76620050133
21.	Skangeļu vecticībnieku lūgšanu nams	Riebiņu pagasts	76620060123 daļa
22.	Arendoles Romas katoļu Svētās Dievmātes baznīca	Rožkalnu pagasts	76640060125
23.	Arendoles muiža, parks	Rožkalnu pagasts	76640060041
24.	Kalupes evaņģēliski luteriskā baznīca	Rožkalnu pagasts	76640040155
25.	Rušonas muiža	Rušonas pagasts	76700130053 daļa
26.	Tišinas vecticībnieku lūgšanu nams	Rušonas pagasts	76700020036
27.	Gailīšu muižas kungu ēka	Rušonas pagasts	76700010232
28.	Geļenovas muižas parks	Rušonas pagasts	76700090087
29.	Kostigu vecticībnieku lūgšanu nams	Silajāņu pagasts	76760010193
30.	Vilciņu vecticībnieku lūgšanu nams	Stabulnieku pagasts	76800010180
31.	Polkoronas muižas saimniecības ēka, krogs	Stabulnieku pagasts	76800030290
32.	Polkoronas muižas ēka	Stabulnieku pagasts	76800030317; 76800030320; 76800030272 daļa
33.	Vanagu Svētās Annas Romas katoļu baznīca	Upmalas pagasts	76900010106 daļa
34.	Tautskolas ēka; Pagasta pārvaldes ēka; Doktorāta ēka	Vārkavas pagasts	76940010266 76940010267

Rekomendācijas:

- Saglabāt raksturīgo vidi – reljefu, vēsturisko apstādījumu un apzaļumojuma struktūru, koku grupas un alejas, puķu audzes u.c.;
- Saglabāt esošās kultūrvēsturiskās apbūves mērogu un raksturu, raksturīgos skatu punktus uz kultūrvēsturisko apbūvi;
- Plānoto saimniecisko darbību saskaņo ar pašvaldību.

Raksturīgie ainavas fotoattēli

Attēls 2. Galēnu muižas apbūve

Attēls 3. Vidsmuižas Romas katoļu baznīca

Attēls 4. Jasmuižas (Aizkalnes) Svētā Krusta
pagodināšanas Romas katoļu baznīca (foto V.
Plivda)

Attēls 5. Aizkalnes pareizticīgo baznīca
(foto V. Plivda)

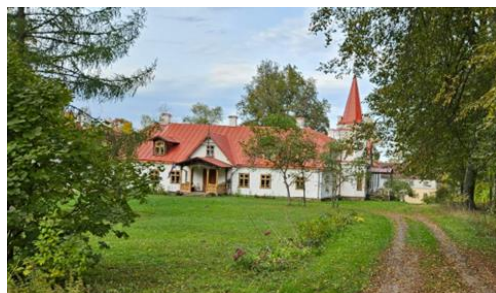
Attēls 6. Pirmā tautskola Latgalē, Vārkavā
(foto S. Medne)

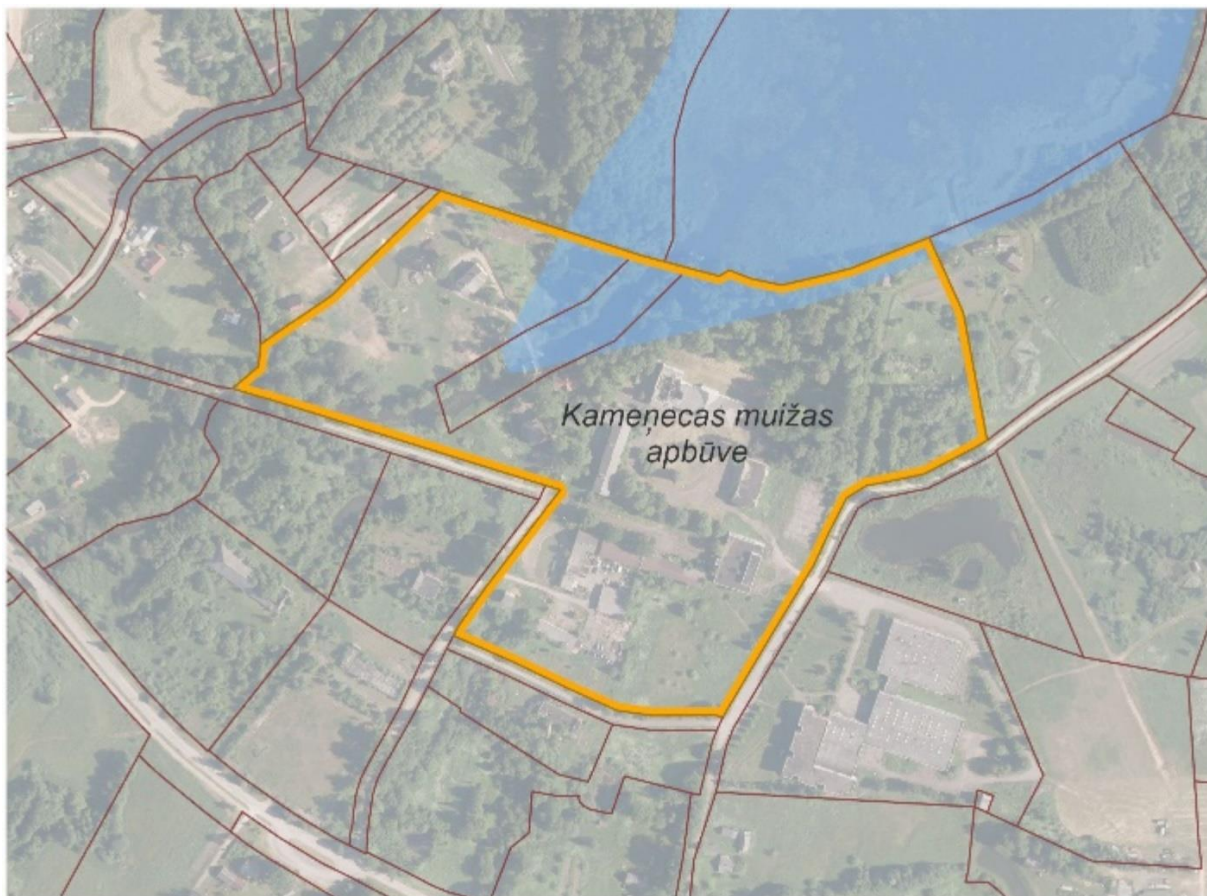
Attēls 7. Doktorāts, Vārkavā
(foto S. Medne)

Attēls 8. Vārkavas pagasta valdes māja
(foto S. Medne)

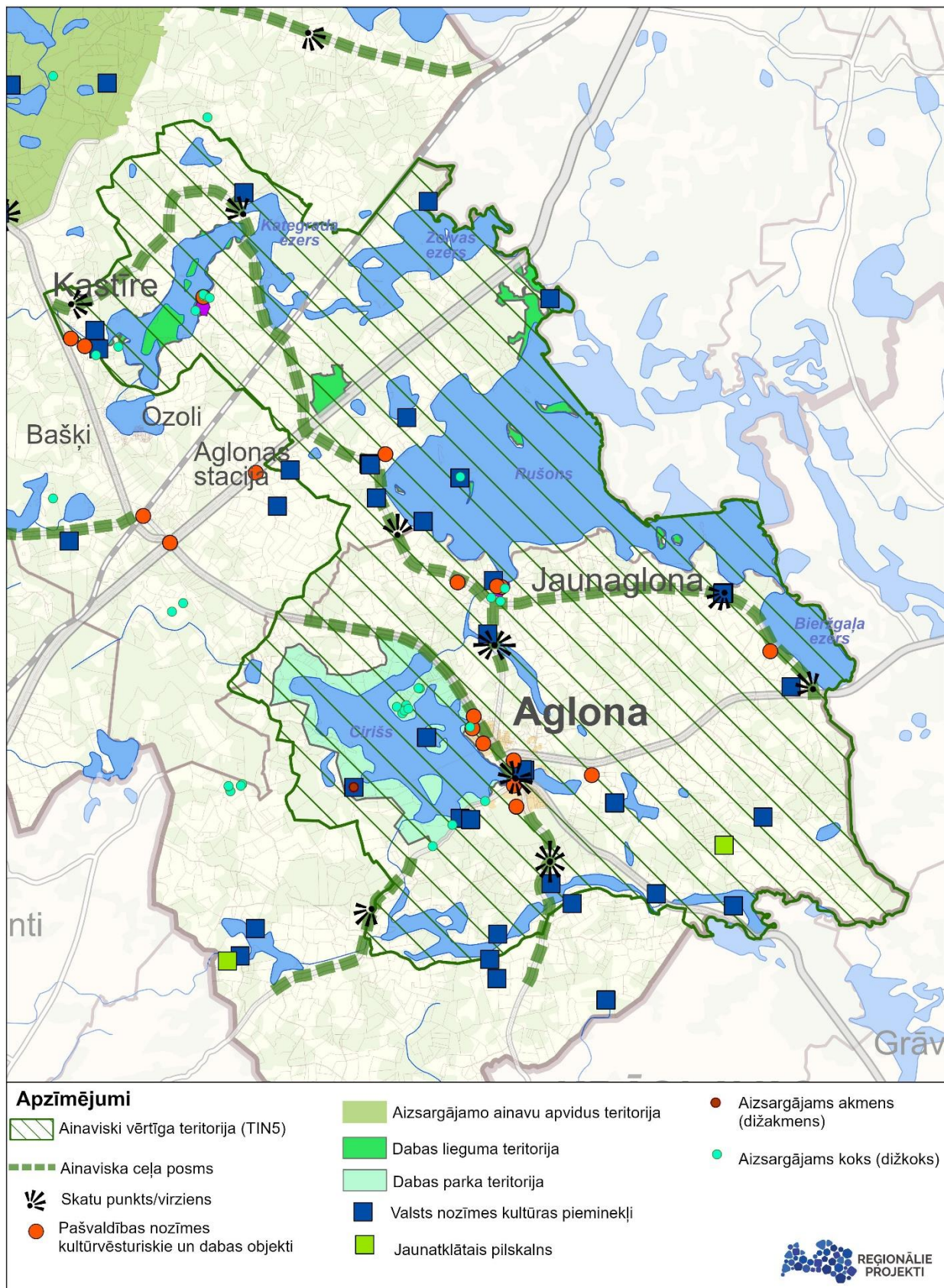

Attēls 9. Arendoles muižas kungu māja
(foto I. Kivleniece)

Attēls 10. Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā teritorija (TIN4) – Kamenecas muižas apbūve (piemērs)

1. LATGALES EZERAINES RUŠONAS APKĀRTNES AINAVA

Attēls 11. Latgales ezeraines Rušona apkārtnes ainavas teritorija (TIN5)

Vērtības:

- Latgales ezeraine ir **iekļauta Latvijas kultūras kanonā** kā viena no astoņām nozīmīgām identitātes ainavām;
- Latvijas Ainavu dārgumi – **Aglonas Vissvētākās Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas Romas katoļu bazilika, Latgales krucifikss lauku ainavā;**
- **Valsts nozīmes kultūras pieminekļi** – Aglonas katoļu bazilika un klostera apbūve; Rušonu katoļu baznīcas apbūve; Bērzgales (Biržgaļu) katoļu baznīcas apbūve; Siladukstu senkapi; Leitānu senkapi; Ruskuļu Lielais akmens – kulta vieta; Kapiņu senkapi; Biešēnu pilskalns; Kameņecas Lielais akmens – kulta vieta; Upursalas pilskalns (Upurkalns) ar apmetni; Gorodokas pilskalns; Senkapi; Krupenišķu pilskalns (Gorodok); Kategrades pilskalns (Gorodok); Sekļu–Daukstu senkapi; Reuta kalns – pilskalns; Kastires senkapi; Kastires Soda kalns (Lielais kalns, Dārza kalns) – soda vieta; Madalānu pilskalns un senkapi; Spuldziņu Melnais kalns – kulta vieta; Sekļu pilskalns; Jokstu senkapi (Mogiļņiks, Jokstu kurgāns); Upurkalns ar akmeni – kulta vieta; Liepu salas apmetne; Kristapēnu senkapi un apmetne; Kurtoša (Rušonas) pilskalns; Rušenicas pilskalns; Skuju senkapi;
- Jaunatklātais pilskalns – Rivarišķu pilskalns;
- **Aizsargājamas dabas vērtības** – Dabas liegums "Rušonu ezera salas"; Dabas liegums "Jašas–Bicānu ezers"; Dabas liegums "Mazā Kurtoša meži"; Dabas liegums "Sekstu ezers un meži"; Dabas parks "Ciriša ezers"; Ruskuļu Lielais akmens, Ruskuļu akmens, Ruskuļu bedrīšakmens, Velna ceplis; dižkoki; dendroloģiskie stādījumi "Jaunaglonas parks";
- Latgales augstiene ir daļa no Baltijas galvenās ledāja veidotās gala morēnas grēdas – ezeriem bagātā morēnu pauguraine.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Saglabāt un izcelt Latvijai unikālo un nozīmīgo Latgales ezeraines ainavu, kā īpašu vietas atpazīstamības elementu un ekoloģiski nozīmīgu teritoriju, nodrošinot tām piemērotu apsaimniekošanu, saglabājot nozīmīgākās skatu līnijas uz ezeru vai mitrāju;
- Uzturēt nemainīgu dabisko zālāju kvalitāti ezera krastos, veicinot to atbilstošu apsaimniekošanu un mazinot to aizaugšanas riskus ar kokaugiem un bioloģiskās daudzveidības mazināšanos;
- Saglabāt dabas vērtību teritorijas, nekaitējot to ekoloģiskajai funkcijai, sabalansējot lauksaimniecisko, rūpniecisko un/vai rekreatīvo izmantošanu;
- Stiprināt reģionam raksturīgās un īpašās kultūrvēsturiskās un dabas vērtības, izceļot tās kā vietas atpazīstamības un identitātes elementus, nodrošinot tām piemērotu apsaimniekošanu;
- Samazināt līdz minimumam negatīvo ietekmi uz ekoloģiski vērtīgiem biotopiem zemes izmantošanā un apsaimniekošanā;
- Attīstīt apbūvi, atbilstoši vietas mērogam un raksturam, optimizējot jau esošās apbūves teritorijas un nepieļaujot izplešanos.

Rekomendācijas:

- Teritoriju noteikt kā Ainaviski vērtīgu teritoriju (TIN5), piešķirot tai īpašus noteikumus;
- Aglonas internātvīdusskolas, Aglonas katoļu ģimnāzijas, Aglonas katoļu ģimnāzijas vecās ēkas, Geļenovas muižas parka, Kameņecas muižas, Rušona muižas un Starodvorjes vecticībnieku lūgšanu nama teritorijas noteikt kā teritoriju ar īpašiem noteikumiem – Vietējas nozīmes kultūrvēsturisko un dabas teritoriju (TIN4);

- Lauksaimnieciskā darbība pieļaujama esošajās lauksaimniecībā izmantojamās zemēs. Uzturēt un palielināt zālāju (pļavu un ganību) platības;
- Jaunus meža masīvus attīstīt tikai atsevišķos gadījumos vai ar konkrētu ekoloģisko mērķi (piemēram, aizsardzība pret eroziju), teritorijās, kurās nav dabiskie zālāji, kuras nav piemērotas lauksaimniecībai un apbūvei, degradētās teritorijās (piemēram, bijušās karjeru teritorijās), vienlaicīgi iekļaujot jaunās mežu teritorijas ainavas telpiskajā struktūrā un izvērtējot, ka apmežotā teritorija neaizsedz izteiksmīgas skatu līnijas;
- Nepieļaut jaunu transporta un inženiertehniskās infrastruktūras izvietošanu īpaši aizsargājamā dabas teritorijā;
- Nepieļaut liela mēroga objektu (vēja elektrostaciju, biogāzes lielmēroga ražotņu, saules paneļu parku u.c.) izvietošanu ainavas telpā un tās tiešā tuvumā;
- Plānojot apbūvi ezeru tuvumā nodrošināt krastu aizsardzību, preterozijas aizsardzību;
- Neaizsegt skatus no ceļiem uz ūdeni, neaizsegt skatus uz kultūras pieminekļiem. Atvērt skatus uz ezeriem un kultūrvēsturiskajām vērtībām;
- Uzturēt esošo ainavas telpisko struktūru, mērogu, apsaimniekošanas veidu;
- Aizsargājamās dabas teritorijās un kultūrvēsturiskos objektos un to apkārtnē izvērtēt teritorijas kapacitāti un tūrisma infrastruktūras izvietošanu attiecībā pret aizsargājamiem dabas objektiem.

Raksturīgie ainavas fotoattēli

Attēls 12. Rušons. Skats no Kameņecas muižas

Attēls 13. Cirišs. Skats no Tartakas ielas

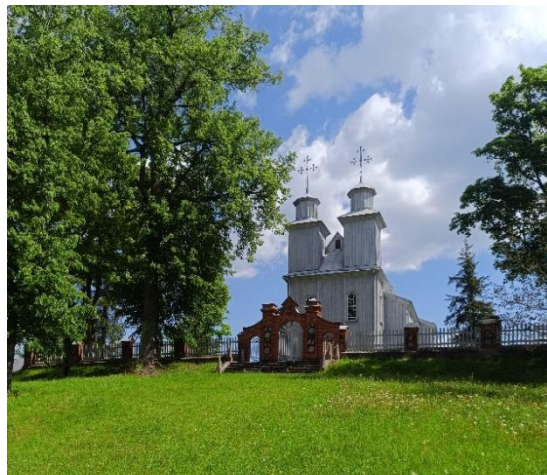
Attēls 14. Kategrādes ezers (foto I. Upeniece)

Attēls 15. Ceļa ainava ar Latgalei raksturīgo krucifiksu (foto D. Alžāns)

Attēls 16. Aglonas Bazilika (foto J. Skruzis, LETA¹)

Attēls 17. Bērzgales Svētās Annas Romas katoļu baznīcas apbūve

Attēls 18. Kameņecas muiža

Attēls 19. Rušonas Svētā Erceņģeļa Mihaēla Romas katoļu baznīca

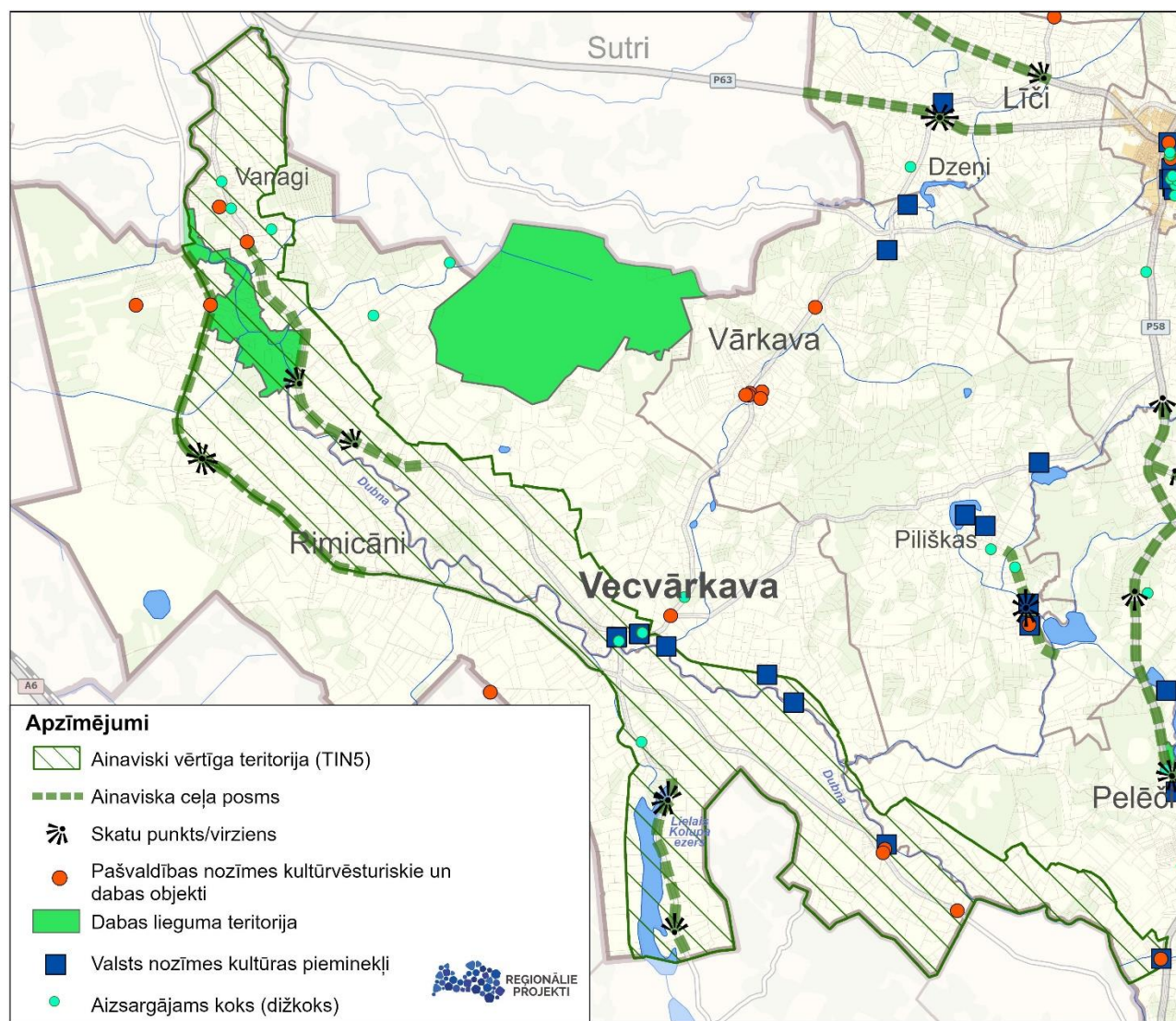
Attēls 20. Ceļa ainava Kastīre–Kategrade–Jaunaglona–Kapiņi (foto D. Alžāns)

Attēls 21. Ceļa ainava Kastīre–Kategrade–Jaunaglona–Kapiņi pie Bērzgales Svētās Annas Romas katoļu baznīcas

¹ <https://lvportals.lv/norises/331238-svetku-norise-aglona-kas-jazina-apmekletajiem-2021>

2. DUBNAS IELEJAS AINAVA

Attēls 22. Dubnas ielejas ainavas teritorija (TIN5)

Vērtības:

- **Valsts nozīmes kultūras pieminekļi** – Odzenes apmetne; Vārkavas (Vecvārkavas) muižas pils, apbūve un parks; Arendoles muižas kungu māja; Čeirānu senkapi; Brokovsku viduslaiku kapi (Vecie Brokovsku kapi); Vārkavas Sv. Trīsvienības Romas katoļu baznīca;
- **Pašvaldības nozīmes kultūrvēsturiskie un dabas objekti** – Vanagu Romas katoļu baznīca; Arendoles Dievmātes Romas katoļu baznīca; Nīdermuižas Kunga Jēzus Apskaidrošanas Romas katoļu baznīca; Pūgaiņu krucifikss;
- **Aizsargājamas dabas vērtības** – Dabas liegums “Dubnas paliene”;
- **Zilā struktūra** – Dubna; Lielais Kolupa ezers.

Ainavu kvalitātes mērķi:

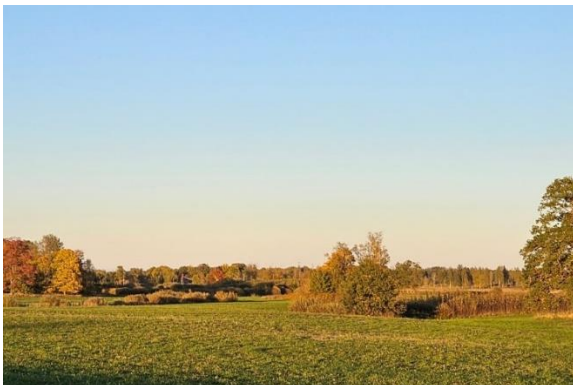
- Saglabāt dabas vērtību teritorijas, nodrošinot, ka tās tiek labi uzturētas, netraucējot to ekoloģisko funkciju;
- Saglabāt līdzsvaru starp dabas aizsardzību un teritoriju izmantošanu lauksaimniecības, rūpniecības vai rekreācijas nolūkiem;
- Uzturēt upju ainavas kā īpašu vietas atpazīstamības elementu un ekoloģisko biokoridoru, nodrošinot atbilstošu šo teritoriju apsaimniekošanu, nepieciešamības gadījumā ietekmes mazināšanai paredzot buferzonas ap atsevišķām, nelielām aizsargājamām teritorijām, vērtīgiem dabas elementiem vai dabiskām plāvām, iespēju robežās, veidojot sasaistes starp ekoloģiski nozīmīgiem dabas elementiem, vienlaikus saglabājot nozīmīgākās skatu līnijas uz upi;
- Attīstīt apbūvi atbilstoši vietas mērogam un raksturam, optimizējot jau esošās apbūves teritorijas un nepieļaujot izplešanos.

Rekomendācijas:

- Teritoriju noteikt kā Ainaviski vērtīgu teritoriju (TIN5), piešķirot tai īpašus noteikumus;
- Vanagu Romas katoļu baznīcas, Vārkavas muižas apbūves, Arendoles muižas apbūves un parka, Arendoles Dievmātes Romas katoļu baznīcas teritorijas noteikt kā teritoriju ar īpašiem noteikumiem – Vietējas nozīmes kultūrvēsturisko un dabas teritoriju (TIN4);
- Saglabāt tālus un plašus skatus no ceļiem. Neaizsegt skatus no ceļiem uz ūdeni, neaizsegt skatus uz kultūras pieminekļiem;
- Saglabāt lauksaimniecības zemes ainavu kvalitāti, lai tās harmonē gan ainavas iekšējā struktūrā, gan attiecībās ar apkārtējo zemes lietojumu;
- Veicināt dabisko upju krastu atjaunošanu un uzlabošanu;
- Apbūves attīstība vēlama ap jau esošajiem apdzīvoto vietu centriem, nodrošinot vizuāli estētisku un ekoloģisku pāreju uz pieguļošajām ainavām;
- Nepieļaut enerģijas ieguves infrastruktūras attīstību;
- Upju, ezeru un kultūrvēsturisko objektu tuvumā veicināt dabisko zālāju attīstību un atbilstošu apsaimniekošanu, mazinot šo teritoriju aizaugšanu;
- Sakopt degradētos objektus, piemēram, neapsaimniekotās fermas.

Raksturīgie ainavas fotoattēli

Attēls 23. Skats uz Dubnas ieleju no valsts vietēja autoceļa V682 Špoģi–Arendole–Rimicāni–Rožupe (foto I. Kivleniece)

Attēls 24. Dubna pie Vārkavas pils

*Attēls 25. Lauku ainava pie Lielā Kolupas ezera
(foto I. Kivleniece)*

*Attēls 26. Lauku ainava no valsts vietēja
autoceļa V682 Špoģi–Arendole–Rimicāni–
Rožupe (foto I. Kivleniece)*

*Attēls 27. Dubnas ieleja no valsts vietēja
autoceļa V678 Līksna–Kalupe–Vecvārkava–
Rožupe (foto I. Kivleniece)*

*Attēls 28. Dubnas ieleja no valsts vietēja
autoceļa V678 Līksna–Kalupe–Vecvārkava–
Rožupe (foto I. Kivleniece)*

*Attēls 29. Arendoles muižas kungu māja
(foto I. Kivleniece)*

*Attēls 30. Arendoles Dievmātes Romas katoļu
baznīca (foto I. Kivleniece)*

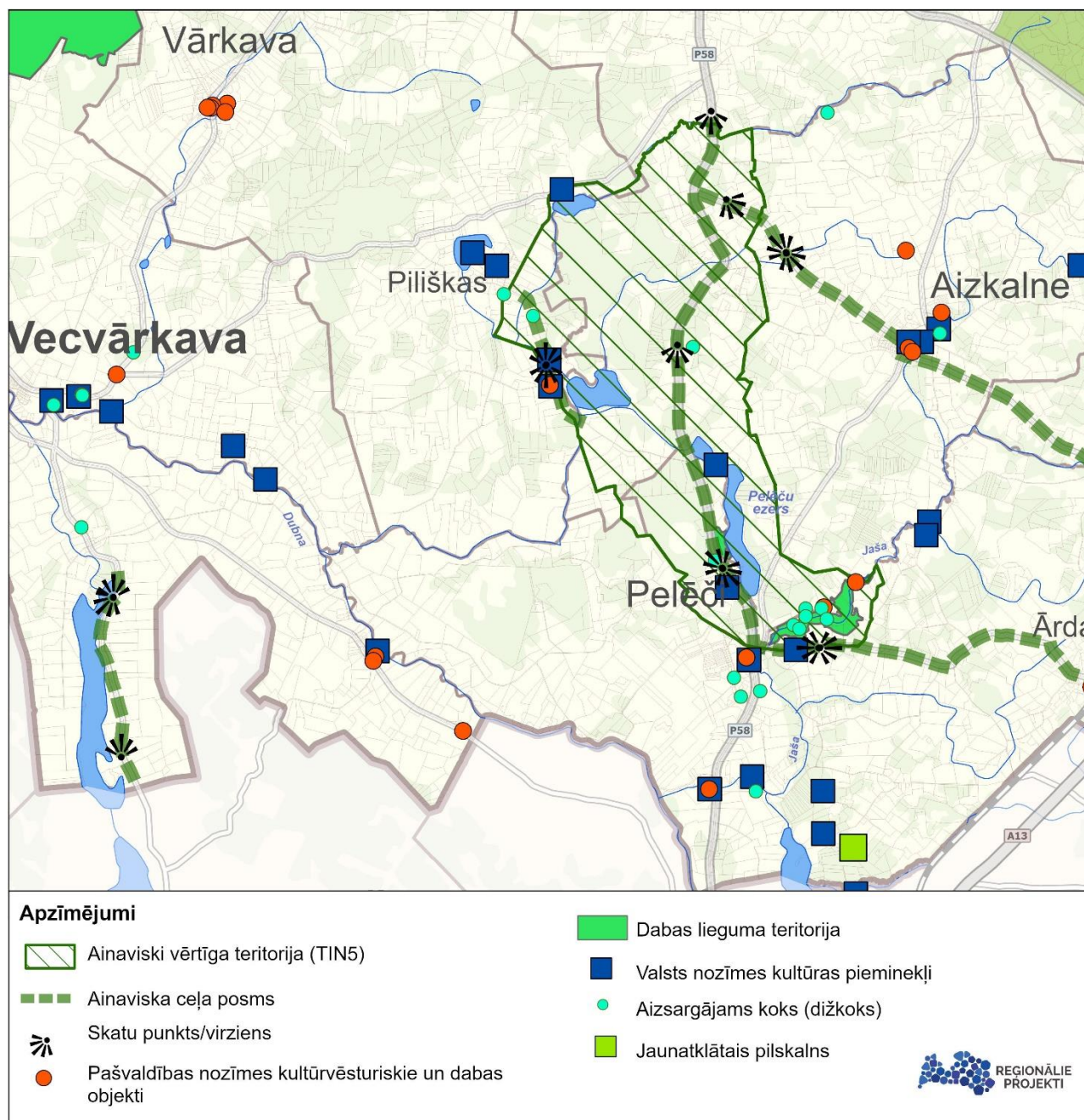

*Attēls 31. Lauku ainava ar plašiem skatiem
(foto I. Kivleniece)*

*Attēls 32. Lauku ainava no valsts vietēja
autoceļa V682 Špoģi–Arendole–Rimicāni–
Rožupe (foto I. Kivleniece)*

3. PELĒČU – ĀRDAVAS PAUGURU AINAVA

Attēls 33. Pelēču–Ārdavas pauguru ainavas teritorija

Vērtības:

- **Valsts nozīmes kultūras pieminekļi** – Gornejiešu (Gornajašu) kapliča; Rošmaņu senkapi (Vaidu kalns); Kalvānu pilskalns; Gavarišķu senkapi; Zaķišu senkapi; Dovules senkapi;
- **Aizsargājamas dabas vērtības** – Dabas liegums “Jaša”; Dabas liegums “Pelēču ezera purvs”;
- **Zilā struktūra** – Jaša; Pelēču ezers; Šusta ezers; Dovaļes ezers.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Uzturēt reģionam raksturīgu lauku ainavu un elementus ainaviskā ceļa uztveres zonā, stiprinot vietas identitāti un uzturot novada kultūrainavas un vizuāli estētiskās kvalitātes;
- Saglabāt un uzturēt kultūrvēsturiskās vērtības;
- Attīstīt apbūvi atbilstoši vietas mērogam un raksturam, optimizējot jau esošās apbūves teritorijas un nepieļaujot izplešanos.

Rekomendācijas:

- Teritoriju noteikt kā Ainaviski vērtīgu teritoriju (TIN5), piešķirot tai īpašus noteikumus;
- Saglabāt tālos plašos skatus no ceļiem;
- Nepieļaut liela mēroga objektu (vēja elektrostaciju, biogāzes lielmēroga ražotņu, liela mēroga saules paneļu parku u.c.) izvietojumu ainavu atvērumu vietās;
- Saglabāt lauksaimniecisko darbību kā galveno nodarbošanos;
- Veicināt dabisko zālāju attīstību un atbilstošu apsaimniekošanu upju, ezeru un kultūrvēsturisko objektu tuvumā, mazinot šo teritoriju aizaugšanu.

Raksturīgie ainavas fotoattēli

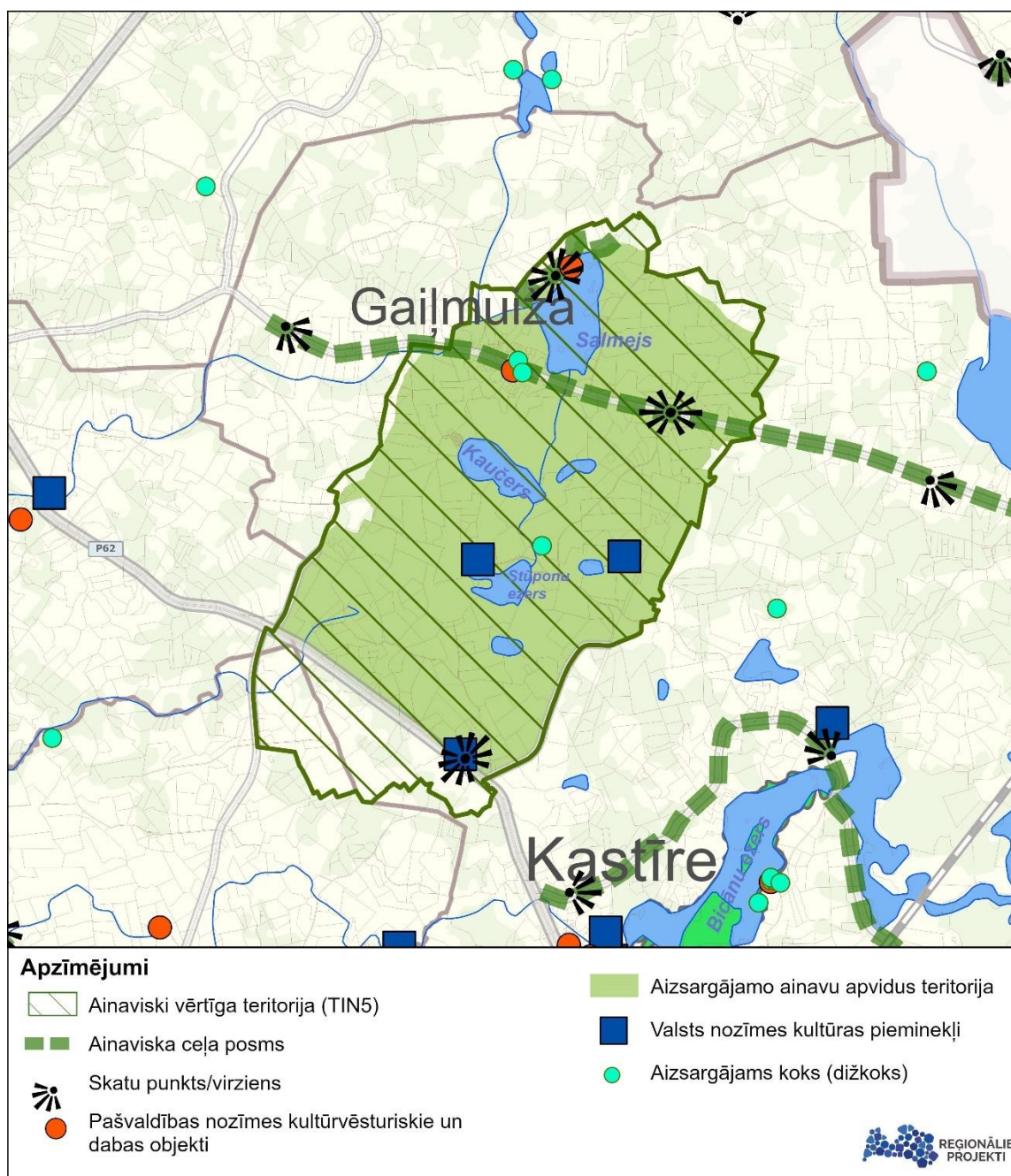

Attēls 34. Gornejiešu (Gornajašu) kapliča
(foto S. Medne)

Attēls 35. Pelēču ezera purva taka
(foto S. Medne)

4. KAUČERA, SALMEJA, STŪPONU EZERU AINAVA

Attēls 36. Kaučera, Salmeja, Stūponu ezeru ainavas teritorija

Vērtības:

- **Valsts nozīmes kultūras pieminekļi** – Šnepstu pilskalns (Lielais kalns) ar apmetni, Ludvigovas senkapi I (Bogomolkas kalns), Stupānu senkapi;
- **Pašvaldības nozīmes kultūrvēsturiskie un dabas objekti** – Gailīšu muižas kungu ēka; Tišinas vecticībnieku lūgšanas nams;
- **Aizsargājamas dabas vērtības** – Aizsargājamais ainavu apvidus “Kaučers”;
- **Zilā struktūra** – Salmeja, Kaučera, Stūponu, Liminu, Meiraukas, Baibas un Esereits ezeri.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Saglabāt dabas vērtību teritorijas, nodrošinot, ka tās tiek labi uzturētas, netraucējot to ekoloģisko funkciju;
- Uzturēt nemainīgu dabisko zālāju kvalitāti ezera krastos, veicinot to atbilstošu apsaimniekošanu un mazinot to aizaugšanas riskus ar kokaugiem un bioloģiskās daudzveidības mazināšanos;
- Saglabāt līdzsvaru starp dabas aizsardzību un teritoriju izmantošanu lauksaimniecības, rūpniecības vai rekreācijas nolūkiem;
- Stiprināt reģionam raksturīgās un īpašās kultūrvēsturiskās un dabas vērtības, izceļot tās kā vietas atpazīstamības un identitātes elementus, nodrošinot tām piemērotu apsaimniekošanu;
- Attīstīt apbūvi atbilstoši vietas mērogam un raksturam, optimizējot jau esošās apbūves teritorijas un nepieļaujot izplešanos.

Rekomendācijas:

- Noteikt kā teritoriju ar īpašiem noteikumiem - Ainaviski vērtīgo teritoriju (TIN5);
- Gailīšu muižas teritoriju un Tišinas vecticībnieku lūgšanu nama teritoriju noteikt kā teritoriju ar īpašiem noteikumiem - Vietējas nozīmes kultūrvēsturisko un dabas teritoriju (TIN4);
- Saglabāt vērtīgos dabas elementus, mazinot ietekmi uz tiem no intensīvas lauksaimnieciskās darbības, mežsaimniecības un rekreācijas vides;
- Saglabāt vecos meža nogabalus, uzturēt atklātas pļavu, ganību un atmatu platības un iespēju robežās atjaunot aizaugušās, saglabāt tradicionālo lauku ainavas struktūru un daudzveidīgos ainavas elementus, nefragmentēt lielos meža masīvus;
- Nepieļaut liela mēroga objektu (vēja elektrostaciju, biogāzes lielmēroga ražotņu, liela mēroga saules paneļu parku u.c.) izvietojumu ainavu atvērumu vietās;
- Neaizsegt skatus no ceļiem uz ūdeni, neaizsegt skatus uz/no kultūras pieminekļiem. Atvērt skatus uz ezeriem un kultūrvēsturiskajām vērtībām;
- Plānot vietai atbilstošu infrastruktūru, sabiedrības informēšanas un izglītošanas elementus.

Raksturīgie ainavas fotoattēli

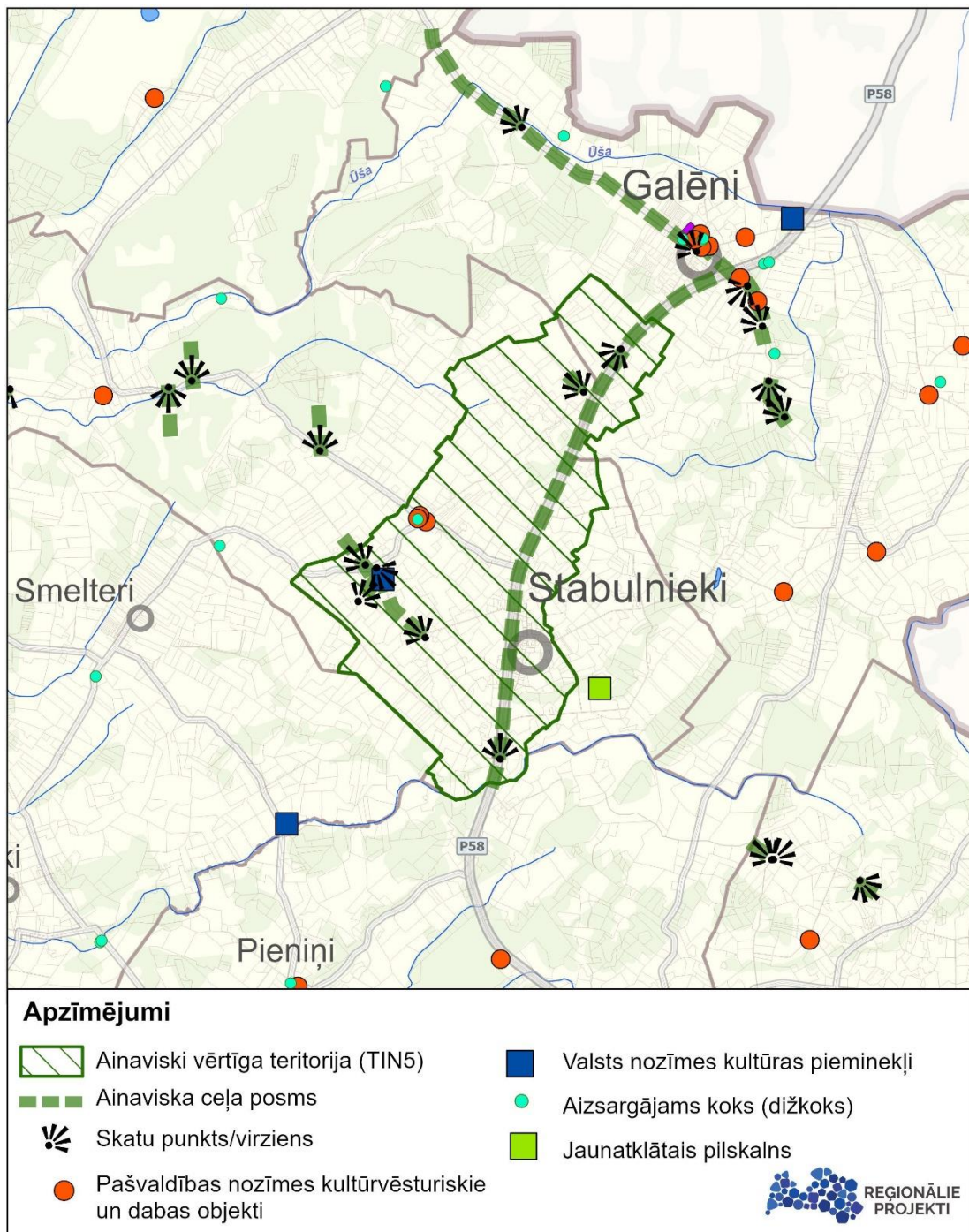

Attēls 37. Skats no Šnepstu pilskalns
(foto V. Jumtiņa)

Attēls 38. Salmeja ezera skatu tornis
(foto D. Alžāns)

5. STABULNIEKU AGRĀRĀ AINAVA

Attēls 39. Stabulnieku agrārās ainavas teritorija

Vērtības:

- Valsts nozīmes kultūras piemineklis – Pastaru vējdzirnavas;
- **Pašvaldības nozīmes kultūrvēsturiskie un dabas objekti** – Polkoronas muižas ēka; Polkoronas muižas saimniecības ēkas, krogs;
- Plašie, tālie panorāmas skati uz tradicionālu lauku ainavu.

Ainavu kvalitātes mērķi:

- Uzturēt reģionam raksturīgu lauku ainavu un elementus ainaviskā ceļa uztveres zonā, stiprinot vietas identitāti un uzturot novada kultūrainavas un vizuāli estētiskās kvalitātes.

Rekomendācijas:

- Teritoriju noteikt kā Ainaviski vērtīgu teritoriju (TIN5), piešķirot tai īpašus noteikumus;
- Ceļa uztveres zonā (TIN5 teritorijas robežās) uzturēt ainavas raksturu, ierobežojot liela mēroga vai blīvas apbūves, kā arī ainavā dominējošu un vietas mērogam un raksturam neatbilstošu elementu izvietošanu (tajā skaitā tehnisku un industriālu);
- Uzturēt esošo ainavas telpisko struktūru un raksturīgos elementus, plānojot teritoriju apmežošanu un kailcirtes tā, lai tas būtiski neietekmētu kopējo ainavas raksturu un mērogu. Izvairīties no apmežošanas vietās, kas veido tālas skatu līnijas uz ainavu;
- Lauksaimniecības zemēs uzturēt reģionam tradicionālo lauksaimniecību un produktu audzēšanu;
- Sakopt degradētos objektus, piemēram, neapsaimniekotās fermas.

Raksturīgie ainavas fotoattēli

Attēls 40. Skats uz lauku ainavu no valsts reģionāla autoceļa P58 Viļāni–Preiļi–Špoģi (foto I. Jurkāne)

Attēls 41. Pastaru vējdzirnavas (foto I. Jurkāne)

Attēls 42. Skats uz lauku ainavu no ceļa Stabulnieki–Pastari (foto I. Jurkāne)

Attēls 43. Skats uz lauku ainavu no valsts reģionāla autoceļa P58 Viļāni–Preiļi–Špoģi (foto I. Jurkāne)

Pasūtītājs: **Preiļu novada pašvaldība**
Kontakti: Raiņa bulvāris 19, Preiļi, Preiļu novads, LV-5301, dome@preili.lv,
tel.: 65322766, www.preili.lv
Izstrādes vadītāja: Tatjana Kārklīniece

Izstrādātājs: **SIA "Reģionālie projekti"**
Projekta izstrādes komanda: Santa Pētersone, Ivo Narbutis, Jānis Ozols, Vita Jumtiņa,
Līva Meļķe-Tropiņa, Laine Šildere, Anatolijs Boiko, Sanita Fazilova, Līna Dimitrijeva u.c.
Kontakti: Rūpniecības iela 32b – 2, Rīga, LV – 1045, tel.: 67320809, birojs@rp.lv,
www.rp.lv

